MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF

Seduta ta' l-1 ta' Dicembru, 2009

Rikors Numru. 50/2009

Anthony **GRECH SANT**

vs

L-AVUKAT ĠENERALI

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors imressaq fl-24 ta' Settembru, 2009, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, r-rikorrent Anthony Grech Sant talab li din il-Qorti (1) ssib li l-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminali joħloq diskriminazzjoni mhux ġustifikata bejn

persuna miżmuma taħt arrest preventiv fil-ħabs u persuna li, mqiegħda taħt "*house arrest*", ma titqiesx bħala persuna li nżammet fil-ħabs għall-finijiet ta' kalkolu ta' kundanni ta' priġunerija skond l-imsemmi artikolu, u dan bi ksur tal-artikolu 14 tal-Konvenzjoni (Ewropeja) għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali (aktar 'il quddiem imsejħa "il-Konvenzjoni"), abbinat mal-artikolu 6(1) tal-istess konvenzjoni taħt it-tifsira ta' "smigħ xieraq" li jgħodd fih ukoll "kastig xieraq" ("*fair punishment*"); (2) ssib li r-rikorrent għandu l-jedd għat-tnaqqis taż-żmien mill-piena mogħtija lilu b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fit-30 ta' Lulju, 2009, mhux biss fir-rigward taż-żmien li huwa qatta' taħt arrest preventiv miżmum fil-ħabs, iżda wkoll dwar dak iż-żmien li huwa kien arrestat f'daru; u (3) li tagħti kull rimedju ieħor li huwa fis-setgħa tagħha li tagħti dwar il-ksur minnu mġarrab;

Rat it-Tweġiba mressqa mill-intimat fil-5 ta' Ottubru, 2009, li biha laqa' għall-azzjoni tar-rikorrenti billi qal li din il-Qorti ma tistax tintalab tibdel dak li tgħid il-liġi, għaliex l-ebda qorti ma tista' tieħu l-funzjoni tal-Parlament jew tindaħal kif il-Parlament iwettaq xogħolu. Stieden il-Qorti biex tastjeni milli tqis l-azzjoni ladarba hija waħda fiergħa u, safejn tittanta tqanqal mill-ġdid xi sura ta' reviżjoni tas-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali, waħda abbużiva u vessatorja. Fil-mertu, jiċħad li r-rikorrent ġarrab xi ksur taħt l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni, u dan għaliex dak l-artikolu ma jreġix waħdu u għaliex ir-rikorrent ma weriex fejn u kif seħħ xi ksur tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni u għalhekk wisq anqas tal-istess artikolu 14. Żied jgħid li ma jesisti l-ebda "dritt" għal "piena xierqa" taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni. Itemm jgħid li l-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminali ma joħloq l-ebda diskriminazzjoni, għaliex iqis u jittratta lil kull min jgħodd għalih bl-istess mod;

Rat il-provi dokumentali mressqa mir-rikorrent waqt is-smigħ tas-6 ta' Ottubru, 2009;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukat tar-rikorrent waqt is-smigħ tat-13 ta’ Ottubru, 2009[1];

Rat in-Nota ta’ Riferenzi mressqa mir-rikorrent fis-27 ta’ Ottubru, 2009[2];

Rat in-Nota ta’ Sottomissjonijiet imressqa mill-intimat fl-10 ta’ Novembru, 2009[3], bi tweġiba għas-sottomissjonijiet tal-avukat tar-rikorrent;

Rat ir-Replika mressqa mir-rikorrent waqt is-smigħ tad-19 ta’ Novembru, 2009[4];

Rat l-atti kollha tar-Rikors;

Rat id-degriet tagħha tad-19 ta’ Novembru, 2009, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi b’din l-azzjoni r-rikorrent jgħid li ġarrab ksur tal-artikolu 14 tal-Konvenzjoni marbut mal-artikolu 6 tagħha, għaliex fil-piena li ngħata b’sentenza tal-Qrati ta’ ġurisdizzjoni kriminali ma tteħidx kont taż-żmien li huwa nżamm taħt arrest f’daru huma u għaddejjin il-proċeduri kriminali mibdijin kontrih. Huwa jgħid li l-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminali joħloq diskriminazzjoni bejn min jinżamm arrestat b’mod preventiv fil-ħabs u min jingħata l-ħelsien mill-arrest taħt kundizzjoni li jibqa’ d-dar (jew li joħroġ f’ħinijiet ristretti), għaliex lil tal-ewwel dak iż-żmien jitqisilhom meta jingħataw piena, filwaqt lil tat-tieni dan ma jiġrix. Qiegħed jitlob li, dwar il-piena li ngħata, jingħaraf li ġarrab dan il-ksur tal-jedd fundamentali tiegħu u li jingħata rimedju effettiv (jekk meħtieġ bit-tnaqqis tal-piena karċerarja mogħtija lilu) minħabba l-ksur minnu lmentat;

---

[1] Paġġ. 35 sa 52 tal-proċess
[2] Paġ. 55 tal-proċess
[3] Paġġ. 56 – 9 tal-proċess
[4] Paġ. 61 tal-proċess

Illi l-intimat iwarrab dawn il-pretensjonijiet tar-rikorrent billi jgħid li l-azzjoni attriċi hija maħsuba biex tibdel il-liġi: għan bħal dan ma jaqax fis-setgħat tal-Qrati, lanqas dawk ta' kompetenza kostituzzjonali, għaliex dan ikun indħil f'xogħol il-Parlament. Jgħid ukoll li l-azzjoni tar-rikorrent hija waħda fiergħa, abbużiva u biex iddejjaq, għaliex din l-azzjoni m'hijiex għajr tentativ biex jerġa' jinfetaħ mill-ġdid il-każ minkejja li l-kwestjoni ngħalqet b'mod definitiv mill-qrati kompetenti. Fuq kollox, l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni ma jgħoddx għall-każ għaliex il-jedd imħares fih – jiġifieri l-jedd għal smigħ xieraq quddiem qorti indipendenti u imparzjali – ma jestendix għall-jedd ta' "piena xierqa", u għalhekk, lanqas ma jista' jingħad li seħħ xi ksur tal-artikolu 14 tal-konvenzjoni fir-rigward tar-rikorrent;

Illi dwar il-fatti li joħorġu mill-atti għal dak li jirrigwarda l-aspetti rilevanti tal-każ, jirriżulta li f'xi żmien qrib il-bidu tax-xahar ta' Awissu tal-2002, ir-rikorrenti kien tressaq b'arrest quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja, mixli (flimkien ma' oħrajn) bir-reat ta' tixħim ta' żewġ membri tal-ġudikatura, b'wegħda jew offerta maħsuba biex tinfluwenzahom kif iwettqu d-dmirijiet tagħhom u f'assoċjazzjoni biex jitwettqu l-imsemmija reat. Fl-4 ta' Settembru, 2002[5], dik il-Qorti laqgħet it-talba tar-rikorrent u tatu l-ħelsien mill-arrest preventiv, iżda għamlitlu kundizzjonijiet, fosthom dik li ma joħroġx mid-dar mingħajr il-permess tal-Qorti. Fl-1 ta' Ottubru, 2002, r-rikorrent ressaq rikors quddiem il-Qorti Kriminali, li fih talab li sakemm il-każ tiegħu jkun deċiż, titneħħa l-kundizzjoni li ma joħroġx mid-dar. Dik it-talba ntlaqgħet b'degriet tal-5 ta' Ottubru, 2002[6], li mill-bqija ikkonferma d-degriet tal-4 ta' Settembru, 2002, u żied xi kundizzjonijiet oħrajn marbutin mal-bidla mitluba;

Illi waqt is-smigħ tal-15 ta' Novembru, 2002, quddiem il-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti Istruttorja, r-rikorrent talab bdil fil-ħinijiet li matulhom huwa jista' joħroġ mid-dar u dik it-talba ntlaqgħet b'degriet mogħti dak inhar stess[7]. Fuq talba oħra magħmula f'isem ir-rikorrent quddiem dik il-

[5] Dok "AGS1", f'paġ 12 tal-proċess
[6] Dok "AGS2", f'paġġ. 14 – 5 tal-proċess
[7] Dok "AGS3", f'paġ. 18 tal-proċess

Qorti waqt is-smigħ tas-27 ta' Diċembru, 2002, l-kundizzjonijiet tal-ħelsien mill-arrest preventiv dwar ir-rikorrent reġgħu nbidlu b'degriet ieħor[8]. Sadattant, permezz ta' degriet ieħor mogħti minn dik il-Qorti fis-6 ta' April, 2004[9], reġa' ttawwal il-ħin li fih ir-rikorrent seta' jibqa' barra mid-dar. B'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fis-16 ta' Ottubru, 2008, ir-rikorrent instab ħati tal-ewwel akkuża mressqa kontrih u ngħata piena ta' tliet (3) snin ħabs. Ir-rikorrent appella minn dik is-sentenza. B'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fit-30 ta' Lulju, 2009, filwaqt li l-aggravji tiegħu dwar is-sejbien ta' ħtija dwar l-akkuża mressqa kontrih ma ntlaqgħux, l-aggravju tiegħu dwar il-piena mogħtija ntlaqa' u dik il-piena tnaqqset għal waħda ta' priġunerija għal għoxrin (20) xahar. Fl-24 ta' Settembru, 2009, ir-rikorrent fetaħ din il-kawża;

Illi huwa xieraq u meħtieġ li l-konsiderazzjonijiet ta' dritt marbutin ma' l-azzjoni preżenti jiffokaw fuq l-ilment speċifiku tar-rikorrent. Dan irid isir għaliex tqanqal id-dubju dwar jekk l-azzjoni attriċi hijiex maħsuba li titlob minn din il-Qorti li twettaq xi ħaġa lil hinn mis-setgħat tagħha. Kemm hu hekk, l-intimat jgħid li l-ewwel talba tar-rikorrent m'hija xejn għajr stedina lill-Qorti biex tibdel il-liġi jew tordna li jsir bdil ta' liġi. Daqs kemm din il-Qorti trid li s-setgħat u r-responsabbiltajiet tagħha twettaqhom kif imiss, daqstant ieħor ma tridx li tieħu b'tagħha setgħat li bir-rieda espressa tal-liġi huma mogħtija lil xi fergħa jew istituzzjoni oħra fl-ordinament ġuridiku tagħna. Madankollu, hija fis-setgħa ta' din il-Qorti li **tfisser** liġi u li tgħid jekk, **bit-tifsir mogħti jew bit-tħaddin tagħha, huwiex qiegħed iseħħ ksur ta' xi jedd fundamentali** ta' persuna li tħossha hekk milquta biha;

Illi jidher li l-qofol tal-azzjoni tar-rikorrent ġejja mill-fatt li, għal żmien twil minn mindu tressaq l-ewwel darba quddiem qorti mixli bir-reati msemmija sakemm ingħatat is-sentenza definittiva dwar l-istess xiljiet, huwa kien qiegħed taħt sistema ta' ħelsien mill-arrest preventiv,

[8] Dok "AGS4", f'paġ. 20 tal-proċess
[9] Dok "AGS5", f'paġ. 23 tal-proċess

b'kundizzjonijiet, fost l-oħrajn, li rabtuh li jħares ċerti kundizzjonijiet dwar x'ħin jew meta seta' joħroġ mid-dar u kemm idum barra. Saħansitra, għal xi żmien (li jidher li jtul mill-4 ta' Settembru, 2002, sal-5 ta' Ottubru, 2002) lanqas seta' jixref 'il barra mill-għatba tad-dar tiegħu. Huwa jgħid li dan huwa effettivament sura oħra ta' arrest li wkoll ġab miegħu ċaħda minn ħelsien, f'xi każijiet agħar milli kieku nżamm arrestat f'ħabs. Il-ħsara li jgħid li ġarrab hi li, meta ngħata l-piena definittiva bis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali f'Lulju tal-2009, huwa se' jkollu jiskonta fil-ħabs il-piena kollha erogata bis-sentenza msemmija bla ma se' jkun ittieħed l-ebda qies taż-żmien kollu li huwa dam taħt is-sistema tal-ħelsien mill-arrest preventiv kif fuq ingħad. Huwa jgħid li dan seħħ għaliex l-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminali jqis biss iż-żmien li persuna akkużata tkun qattgħet arrestata fil-ħabs bħala żmien li jitnaqqas mill-piena effettiva erogata minn Qorti ta' kompetenza kriminali wara sejbien ta' ħtija;

Illi tabilħaqq l-imsemmi artikolu 22, fis-sub-artikolu (1) tiegħu, jirreferi għal "*kull żmien qabel id-dikjarazzjoni ta' ħtija u l-kundanna li tulu l-ikkundannat ikun inżamm fil-ħabs għar-reat jew reati li tiegħu jew tagħhom huwa jkun ġie hekk misjub ħati u ikkundannat*". L-ilment tar-rikorrent hu li, minn dan il-kliem tal-liġi, l-ebda qies ma jittieħed għal tnaqqis fl-għoti ta' piena għaż-żmien li dwaru persuna tkun gawdiet mil-liberta' provviżorja, ukoll jekk dik il-liberta' kienet torbot lill-akkużat li ma joħroġx minn daru jew li jagħmel hekk biss taħt ċerti kundizzjonijiet;

Illi għal ċertu żmien, xi Qrati Maltin taw il-fehma tagħhom dwar in-natura tal-"*house arrest*" kif imħaddem fis-sistema legali tagħna. Madankollu, jidher li r-rikorrent isejjes l-azzjoni tiegħu fuq osservazzjonijiet li għamlet il-Qorti Kostituzzjonali fil-kors ta' sentenza mogħtija fi Frar ta' din is-sena[10] dwar allegat ksur ta' jeddijiet fundamentali marbuta ma' kundizzjonijiet ta' liberta' provviżorja u l-"*house arrest*". Huwa jgħid li f'dik is-sentenza, ntwera ċar li dik il-Qorti kienet tbiegħdet mill-fehma li l-Qrati Maltin kienu jżommu dwar in-natura vera tal-"*house arrest*" kif

[10] Kost. **20.2.2009** fil-kawża fl-ismijiet ***James Demanuele vs Avukat Ġenerali***

imħaddem mill-Qrati, u qalet ċar li dik is-sura ta' arrest kien arrest tassew u mhux ħaġ'oħra. Għalhekk, ikompli jisħaq ir-rikorrent, ladarba l-"*house arrest*" huwa arrest u ladarba ż-żmien li persuna tkun qiegħda taħt "*house arrest*" ma jitqiesx għall-finijiet tal-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminali, jiġi li huwa (u kull min hu fl-istess qagħda tiegħu) qiegħed iġarrab preġudizzju għaliex dak iż-żmien ma jitqies xejn għall-finijiet tal-piena li huwa kien ikkundannat għar-reati li kien instab ħati dwarhom mill-Qrati ta' kompetenza kriminali;

Illi huwa xieraq li l-Qorti ssemmi l-parti mis-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali li fuqha r-rikorrent jibni l-aggravju tiegħu:

"*Fil-fehma ta' din il-Qorti, il-hsieb kollu wara l-hekk imsejjah "house arrest" bhala kundizzjoni tal-"bail" huwa zbaljat, ghax jew hemm, b'mod reali u konkret, wiehed jew aktar mill-perikoli ravvizati fl-imsemmija paragrafi (a) sa (e) tal-Artikolu 575(1), u allura l-helsien mill-arrest m'ghandux jinghata, jew ma hemmx, u allura l-imputat jew akkuzat ghandu jinheles mill-arrest taht garanzija u b'dawk il-kundizzjonijiet l-ohra li, kif inghad, ikomplu jiggarantixxu b'mod ragjonevoli li ma tavverax ruhha xi wahda mill-imsemmija cirkostanzi. Il-house arrest, pero`, ma jista' qatt jaghti l-garanziji li jaghti l-arrest preventiv proprju, specjalment ghal dak li jirrigwarda l-perikolu fondat ta' inkwinament tal-provi.*

"***14.** Fil-kaz in dizamina, meta l-Qorti tal-Magistrati, bid-digriet taghha tad-9 ta' Settembru 2005, laqghet it-talba ghall-helsien mill-arrest bil-kundizzjoni (ara l-kundizzjoni 6A fid-dokument a fol. 144 tal-attijiet ta' dik il-kawza), fost ohrajn, "li jibqa' taht house arrest fil-fond nru 27, Redentur, Triq George Caruana, Tarxien", hija kienet effettivament qed tirrestringi l-liberta` ta' moviment tal-appellant Demanuele b'tali mod li huwa effettivament baqa' arrestat. Din il-Qorti ma tarax li ghandha ghalfejn f'dan il-kaz toqghod taghmel distinzjonijiet bejn il-ligi taghna u dik ta' pajjizi barranin bhall-Italja u l-Bulgarija (pajjizi li ghalihom saret referenza permezz tas-sentenzi tal-Qorti ta' Strasbourg ezibiti mill-appellant quddiem l-*

ewwel Qorti) fejn l-arrest domiciljari huwa regolat bil-ligi. Fil-kaz taghna, dan mhux regolat bil-ligi u huwa semplicement “kundizzjoni” tal-“bail”. Pero`, kif tajjeb josserva l-appellant, ***ghalkemm semplici kondizzjoni tal-“bail”, jibqa’ xorta wahda forma ta’ arrest b’tali mod li jrid ikun gustifikat daqs li kieku l-persuna in kwistjoni ghadha qed tinzamm il-Habs ta’ Kordin jew f’xi post iehor dezinjat bhala “habs” skond il-ligi.***” (enfasi miżjud minn din il-Qorti);

Illi minn dan il-kliem, ir-rikorrent jislet l-argument li l-ħelsien mill-arrest li kien ingħata bid-degriet tal-4 ta’ Settembru, 2002, kien fil-fatt arrest f’post ieħor li mhux il-ħabs. Huwa jisħaq li dan il-fatt baqa’ jissussisti minkejja li, bid-degrieti li ngħataw wara, dik ir-rabta li huwa ma joħroġx mid-dar intreħiet b’kundizzjonijiet aħjar dwar raġunijiet li għalihom huwa sata’ joħroġ mid-dar u t-tul tal-ħin li seta’ jagħmel barra mid-dar. Huwa jrid għalhekk li ladarba kien miżmum taħt sura ta’ arrest, iż-żmien li għadda f’din il-kundizzjoni kellu jitnaqqas mill-piena li ngħata fis-sentenza tal-Qorti ta’ kompetenza Kriminali;

Illi kif diġa’ ntwera, r-rikorrent rabat dan l-argument tiegħu ma’ ksur tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni u mhux mal-artikolu 5 tagħha. Dan iġib li l-ilment tiegħu jrid jitqies fid-dawl ta’ dik id-dispożizzjoni li huwa nnifsu għażel bħala l-bażi li ssejjes dak l-ilment. Ir-rikorrent jgħid li minħabba dak li ġara, ġarrab ksur tal-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni safejn dak l-artikolu jippreskrivi l-kunċett tas-smigħ xieraq “li tinkorpora fiha *fair punishment*”. Ma’ dan, huwa rabat il-kwestjoni tad-diskriminazzjoni li ġarrab taħt l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni;

Illi l-Qorti tibda biex tgħid li r-rikorrent ma ressaq l-ebda lment li l-piena li finalment ingħata mill-Qorti tal-Appell Kriminali ma kinitx waħda “xierqa”. Kienet piena li effettivament tniżżlet minn dik mogħtija mill-Qorti ta’ kompetenza kriminali tal-ewwel grad. Kienet ukoll piena li taqa’ sewwa fil-parametri tax-xiljiet li dwarhom ir-rikorrent kien instab ħati. Dak li minnu jilminta r-rikorrent hu li f’dik il-piena jmissu ttieħed kont taż-żmien li kien dam taħt il-kundizzjonijiet ta’ liberta’ provviżorja;

Illi hija l-fehma tal-Qorti li, f'dak li għandu x'jaqsam ma' proċedura ta' xejra kriminali, l-kunċett ta' "smigħ xieraq" misjub fl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni jolqot firxa wiesgħa ta' fażijiet proċedurali marbutin mal-proċess penali. Xhieda ta' dan huwa l-fatt li minn tliet sub-artikoli tal-imsemmi artikolu, tnejn jitkellmu speċifikatament u esklussivament dwar il-proċess penali, u l-ewwel wieħed iżid ukoll prinċipji ewlenin applikabbli f'proċess bħal dak miżjuda mal-prinċipji li jgħoddu wkoll għall-proċess ċivili. Huwa aċċettat ukoll li dak l-artikolu jolqot l-iżjed fażijiet bikrija tal-proċess penali u jibqa' jgħodd sal-aħħar fażijiet tiegħu, mqar fi stadju ta' appell, fejn dan jingħata[11]. Jekk wieħed imbagħad iqis id-dispożizzjonijiet partikolari tal-imsemmi artikolu safejn dawn jitkellmu dwar il-proċess kriminali, wieħed isib li "*Article 6(2) continues to apply to the end of any appeal proceedings against conviction. It does not apply to either trial or appellate proceedings insofar as they concern the sentencing of a convicted person; it 'deals only with the proof of guilt and not with the kind or level of punishment'* "[12]. Din il-fehma hija riflessa wkoll fil-ħames ċirkostanzi ta' garanzija msemmija fl-artikolu 6(3) tal-Konvenzjoni, li lkoll jirreferu għal episodji jew stadi **waqt** is-smigħ tal-proċess jew proċedura kriminali li tkun. Fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet kollha, u wara li qieset sewwa l-argumenti magħmula f'isem ir-rikorrent u wkoll dawk tal-intimat, il-Qorti tasal għall-fehma li l-kwestjoni tal-implimentazzjoni jew it-tħaddim tal-piena mogħtija f'proċess kriminali li jkun intemm m'hijiex waħda li għaliha jgħodd l-artikolu 6, imqar jekk kull waħda mid-dispożizzjonijiet tiegħu titqies awtonoma jew maqtugħa l-waħda mill-oħra;

Illi biex ikun ingħad kollox, f'din il-kawża, r-rikorrent ma ressaq l-ebda lment dwar allegat ksur tal-artikolu 6 f'xi waqt matul it-trattazzjoni jew is-smigħ tal-proċeduri kriminali meħuda kontrih, imma biss fit-termini li ssemmew aktar qabel, jiġifieri fil-kwestjoni tat-tħaddim tal-piena mogħtija kontra tiegħu minn qorti tal-aħħar istanza;

[11] Harris, O'Boyle & Warbrick Law of the European Convention on Human Rights pp. 166 – 7
[12] *Op. Cit.* pp. 241 – 2

Illi bla ma ttawwal aktar fuq dan il-punt, lanqas ma jidher li l-prinċipju ta' "smigħ xieraq" kif imħares bl-artikolu 6 jista' jitfisser li jgħodd fih ukoll il-kunċett ta' "piena xierqa", ladarba l-kwestjoni ta' piena hija mħarsa taħt dispożizzjonijiet oħrajn tal-istess Konvenzjoni;

Illi, għalhekk, safejn l-azzjoni tar-rikorrent tinbena fuq xi allegat ksur tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni, din il-Qorti ma ssibx li t-talbiet tiegħu huma mistħoqqa u għalhekk m'hijiex sejra tilqagħhom;

Illi r-rikorrent, madankollu, jibni l-azzjoni tiegħu wkoll fuq l-ilment ta' ksur tal-artikolu 14 tal-Konvenzjoni. L-intimat jgħid li biex jidħlu fis-seħħ u jitħaddmu d-dispożizzjonijiet ta' dak l-artikolu, iridu tabilfors jirriżultaw il-ksur ta' xi dispożizzjoni "sostantiva" oħra tal-Konvenzjoni u li l-artikolu 14 jgħodd biss f'każ li jkun hekk;

Illi fl-artikolu 14, il-Konvenzjoni trid li t-tgawdija tad-drittijiet u tal-libertajiet kontemplati fiha tkun assigurata bla diskriminazzjoni għal kull raġuni bħalma huma s-sess, razza, kulur, lingwa, reliġjon, opinjoni politika jew opinjoni oħra, oriġini nazzjonali jew soċjali, assoċjazzjoni ma' minoranza nazzjonali, proprjeta', twelid jew *status* ieħor;

Illi meta l-Qorti tistħarreġ l-ilment taħt l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni trid tagħmel dan billi żżomm quddiem għajnejha (i) li dak l-ilment jeħtieġ li jkun marbut ma' xi jedd ieħor imħares mill-Konvenzjoni, u (ii) li l-kawżali tad-diskriminazzjoni msemmijin f'dak l-artikolu huma biss indikativi u jistgħu jkunu usa' mill-kawżali maħsuba fl-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni. Wieħed irid iqis ukoll li (iii) it-trattament differenti mogħti bejn kategorija ta' persuni u oħra trid tkun waħda leġittima u raġonevoli, u għalhekk mhux kull trattament differenti jwassal għal sejbien ta' trattament diskriminatorju bi ksur tal-imsemmi artikolu 14[13]. Madankollu, persuna tista' ssejjes talba taħt dan l-artikolu minkejja li la tista' turi u lanqas biss tippretendi

---

[13]Q.E.D.B. **23.7.1968** fil-***Case Relating to Certain Aspects of the Laws on the Use of Languages in Education in Belgium vs Belġju*** (Applik. Nru. 1474/62 et.), § 10, u Q.E.D.B. **8.7.1986** fil-kawża fl-ismijiet ***Lithgow vs Renju Unit*** (Applik. Nru. 9006/80 et.), § 177

ksur ta' xi jedd "sostantiv" ieħor imħares mill-Konvenzjoni, sakemm tali talba taqa' fl-"ambitu" ta' jedd bħal dak[14];

Illi huwa aċċettat bħala tifsira tajba tad-dritt li "*the list of specific grounds on the basis of which discrimination in the area of a Convention right is prohibited is a long one and not exhaustive. The grounds on the list are examples ('any ground such as . . .') and the final one ('or other status') is open-ended*"[15];

Illi illum il-ġurnata jidher li huwa stabilit li "*a difference in treatment is discriminatory, for the purposes of Article 14 of the Convention, if it has 'no objective and reasonable justification'. In other words, the notion of discrimination includes in general cases where a person or group is treated, without proper justification, less favourably than another, even though the more favourable treatment is not called for by the Convention. Article 14 does not prohibit distinctions in treatment which are founded on an objective assessment of essentially different factual circumstances and which, being based on the public interest, strike a fair balance between the protection of the interests of the community and respect for the rights and freedoms safeguarded by the Convention. The Contracting States enjoy a certain margin of appreciation in assessing whether and to what extent differences in otherwise similar situations justify a difference in treatment. The scope of the margin of appreciation will vary according to the circumstances, the subject-matter and its background, but the final decision as to observance of the Convention's requirements rests with the Court*"[16];

Illi kif ingħad b'mod meqjus u miġbur mill-Qrati tagħna f'dan ir-rigward: "*biex tara jekk kienx hemm diskriminazzjoni bi ksur ta' dak li jrid l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni, il-Qorti trid tara jekk (1) kienx hemm differenza fil-mod kif persuni differenti tħallew igawdu l-*

---

[14] Harris, O'Boyle & Warbrick O*p. Cit.*, paġġ. 465 – 6
[15] Harris, O'Boyle & Warbrick *op. cit.*, paġ. 463
[16] Q.E.D.B. **12.2.2008** fil-kawża fl-ismijiet ***Kafkaris vs Ċipru*** (Applik. Nru. 21906/04) § 161 (każ fejn persuna ikkundannata għal għomorha l-ħabs ma ngħatatx maħfra Presidenzjali bħal uħud oħrajn li kellhom l-istess kundanna u ngħatatilhom maħfra)

jeddijiet imħarsa taħt il-Konvenzjoni, (2) din id-differenza fit-trattament kinitx bejn persuni li s-sitwazzjoni tagħhom kienet tixxiebah, (3) din id-differenza kinitx bil-ħsieb li jintlaħaq għan leġittimu; u (4) kienx hemm proporzjonalita' bejn id-differenza fit-trattament u l-għan li ried jintlaħaq permezz ta' dik id-differenza, jew kienx meħtieġ li jkun hemm dik id-differenza biex jintlaħaq dak il-għan. Huwa importanti, għalhekk, li l-paragun isir bejn persuni li huma placed in analogous situations"[17];

Illi r-rikorrent irid li l-Qorti ssib li hu ġarrab ħsara bil-fatt li kien għażel li jitlob li jinħeles mill-arrest fil-ħabs fejn kien miżmum. Din il-ħsara nħalqet meta, wara li nstab ħati mill-Qrati ta' kompetenza kriminali, ma kinux jgħoddu għalih id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminali, bħalma jgħoddu għal min ikun inżamm arrestat il-ħabs u ma jkunx ingħata l-ħelsien mill-arrest provviżorju. Fil-fehma tal-Qorti, jidher li r-rikorrent qiegħed jorbot l-ilment tiegħu mal-każ fejn l-artikolu 14 "*safeguards persons who are in analogous or relevantly similar positions against discriminatory differences in treatment that have as their basis or reason a personal characteristic ("status") by which persons or a group of persons are distinguishable from each other*"[18]. B'hekk jitqies li l-artikolu 14 "*aims to strike down the offensive singling out of an individual or members of a particular group on their personal attributes*"[19];

Illi huwa prinċipju aċċettat li, f'każi ta' allegata diskriminazzjoni, jaqa' fuq il-persuna li tallegaha l-piż li jipprova kemm l-eżistenza ta' "tikketta" li minħabba fiha ngħata trattament differenti, u kif ukoll li kienet tassew tali "tikketta" li nisslet dak it-trattament differenti[20];

Illi fil-każ tar-rikorrent l-istħarriġ ta' dan l-ilment jeħtieġlu juri li t-"trattament" li ma ngħatalux tassew ġabu f'qagħda agħar minn ħaddieħor li kien fl-istess ilma tiegħu. Il-Qorti

---

[17] P.A. (Kost) GCD **15.2.2006** fil-kawża fl-ismijiet ***Joseph Grech et vs Il-Ministru Responsabbli mill-Familja u s-Solidarjeta' Soċjali et*** (konfermata mill-Qorti Kostituzzjonali fid-**9.2.2007**) li kienet tirrigwarda każ ta' pensjonijiet
[18] Q.E.D.B. **6.4.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Thlimmenos vs Greċja*** (Applik. Nru. 34369/97) § 40 – 9
[19] K. Reid A Practitoner's Guide to the European Convention on Human Rights (1998), paġ. 195
[20] Harris, O'Boyle & Warbrick *Op. Cit.*, paġġ. 472 – 3

tqis li mhux biss ir-rikorrent ma weriex li l-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminali ibbenefikat minnu xi persuna oħra li kienet ingħatat il-ħelsien mill-arrest preventiv u nżammet taħt "*house arrest*" (għall-kuntrarju, l-għaref difensur tiegħu eskluda li dan kien il-każ[21]), iżda lanqas wera kif il-Qorti tista' tqis li persuna miżmuma fil-ħabs trid titqies fl-istess ilma bħal persuna li, fuq talba tagħha stess, tkun ingħatat il-ħelsien mill-arrest preventiv u kif dawn iż-żewġ qagħdiet differenti jmisshom jitqiesu f'keffa waħda. Fil-fehma tal-Qorti, il-fatt li jista' jitqies li min ikun ingħata l-"*house arrest*" kif ordinarjament mifhum huwa b'xi mod jew ieħor meqjus li għadu arrestat, ma jwassalx lil min ikun ingħata l-ħelsien mill-arrest preventiv fl-istess kundizzjoni fiżika ta' min it-talba tiegħu għall-ħelsien mill-arrest ma tkunx intlaqgħet u jkun inżamm arrestat f'ħabs jew istituzzjoni li titqies bħala ħabs;

Illi għalhekk, il-Qorti ma ssibx li r-rikorrent seħħlu juri li ġarrab ksur tal-jedd li ma jkunx diskriminat;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tiddikjara li ma ntweriex li r-rikorrent ġarrab ksur tal-artikolu 6 u/jew tal-artikolu 14 tal-Konvenzjoni bil-mod kif inhu mfassal l-artikolu 22 tal-Kodiċi Kriminalim, u għalhekk ma tilqax l-ewwel talba tiegħu;

Tiċħad it-tieni u t-tielet talbiet tar-rikorrent minħabba li dawn huma konsegwenzjali u marbutin mal-ewwel talba;

Bl-ispejjeż kontra r-rikorrent.

Moqrija

[21] Ara t-trattazzjoni f'paġ. 50 tal-proċess

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------